

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

RØGEHUSET

GULDBORGSUND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	02.02.2012
Besigtiget af:	Hanne Christensen, Museum Lolland-Falster
Journalnummer:	2010-7.82.07/101-0001
Kommune:	Guldborgsund Kommune
Adresse:	Strandvejen 20, 4880 Nysted
Betegnelse:	Røgehuset
Fredningsår:	1983
Omfang:	<i>Røgehuset (1871).</i>

BYGNINGSBESKRIVELSE

Følgende dele af ejendommen er ikke besigtiget: Bygningens indre.

Røgehuset er placeret fritliggende på kanten af noret neden for byens søndre del.

Det grundmurede røgehus i en etage står med helvalmet, let opskalket tag med røde vingetagsten. I det nordøstre hjørne af taget ses den kraftige, gulkalkede røgeskorsten med sokkel og et udkraget bånd. I den søndre valm er en nyere og spinklere skorsten i blank mur. Soklen af kløvet granit er sorttjæret. Murværket er pudset og kalket med jernvitriol og afsluttes foroven af en hvidkalket hovedgesims med tre fremkragede skifter. Indgangen til bygningen er i sydgavlen og forsynet med en tofløjet revledør med trin af granitsten foran. Over åbningen er et fladbuget stik, ligesom over de oprindelige vinduer, hvoraf to fag torammede vinduer ses i østsiden og tre tilsvarende fag med enrammede vinduer er i vestsiden; alle småsprossede med otte ruder i hver ramme. Desuden er der et nyere trefagsvindue i sydgavlen. I østsiden er der et bevaret murstik fra en tidligere åbning, muligvis en dør. Dør og vinduer er malet mørkegrønne.

I det indre står røgehuset tomt.

BYGNINGSHISTORIE

Bygningen er opført i 1871 som afløser for et næsten nyt, men mindre røge- og saltehus, der nedbrændte samme år. Bag byggeriet stod fire lokale fiskere. Røgeovnen var i husets nordre ende. Den eksisterer dog ikke længere. På et ældre fotografi ses en høj lem i det midterste fag mod vandet. I starten blev her især røget hornfisk og sild. Huset blev også brugt som redskabshus og som udgangspunkt for den sælfangst, der har været en lang tradition for på stedet til 1967, hvor den blev forbudt. Skorstenen i syd skyldes antagelig, at der var behov for en kakkelovn, når man opholdt sig i huset; den kan være kommet

til samtidig med det større vindue i syd. Huset ejes i dag af Guldborgsund Kommune.

Bygningen har ikke fået nogen ny funktion.

— KILDER

Huse i Nysted, udarb. af Peter Bering 1981, revideret 2008. Udg. Nysted Bevaringsforening.

Tekstning på skilt ved røgehuset, udarbejdet af Lokalthistorisk Arkiv i Nysted, 2010

Mundtlige oplysninger fra medlemmer af det lokalhistoriske arkiv.

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

I byens vandfront udgør det meget synligtliggende røgehus – syd for den egentlige havn – et lille, markant fikspunkt. Det er kernen i et kulturmiljø med en lille landgangsbro, hvor beggryden er renoveret, og hvor pladsen nord for huset, hvor fiskerne har kunnet hænge deres garn til tørre, stadig ligger åben hen.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den kulturhistoriske værdi knytter sig til røgehusets form og materialer, der er typiske for opførelsestidspunktet. Bygningens funktion markerer sig først og fremmest i den kraftige, bevarede røgeskorsten og den praktiske, brede indgangsdør.

I murværket mod øst kan spores en enkelt åbning, som er lukket, og på et ældre billede ses det, at midterfaget mod vest har været forsynet med en høj lem. I det ydre har bygningen trods disse indgreb i høj grad sin originalitet i behold. Sydfacadens store vindue er dog fremmed for bygningen.

I det indre er røgeovnen som nævnt sløjfet.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den arkitektoniske værdi knytter sig til den enkle, velproportionerede, klassicistiske bygning, som fremtræder robust og velegnet til den forholdsvis grove anvendelse. Røgeskorstenen fremtræder som et af bygningens mest markante, arkitektoniske træk. I vestfacaden mod vandet er de fem vinduesåbninger placeret symmetrisk, mens fagenes placering i de øvrige facader er styret af

praktiske hensyn. Den nye skorsten og det store vindue i syd svækker dog helheden.

Bygningens varme og livlige farver, den gule mur med hvid gesims og det røde tag, medvirker til, at bygningen står ud i bebyggelsen ned mod strandkanten.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

Bygningens fritliggende placering udgør en vigtig miljømæssig fredningsværdi.

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til den klassicistiske fremtræden og traditionelle materialeholdning, herunder døren, de traditionelle vinduer, det pudsede og kalkede murværk, valmtaget med den gamle røgeskorsten samt den traditionelle materialeholdning.

— ANBEFALINGER

At fortsætte den gode vedligeholdelse - og evt. finde en anvendelse, der kan bidrage til at opretholde interessen for bygningen på længere sigt.